

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-sz. szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.

Előfizetési árak:

Egész évre ———— 24 kor
Félévre ———— 12 „
Negyedévre ———— 6 „
Egy hóra ———— 2 „
— Egyes szám ára 8 fill.

Hirdetések

* kiadóhivatalban fogadtatnak el
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1906.

XXXV. évfolyam. 9. szám.

Péntek, január 12.

Az árvák.

— Politikai munkatársunktól. —

Budapest, január 11.

Azok a hideg és praktikus angolok milyen jól itélik meg messziről is a mi dolgainkat! Nem szólunk azokról a cikkek-ről, melyeket magyar politikusok — pártállásuk szerint pro vagy contra — helyeznek el az angol újságokban, mert azok semmit sem bizonyítanak. De szólunk a Times levelezőjéről, aki ellátogatott Budapestre, beszélt minden számbavehető politikussal, személyesen informálódott s a végén így szólt Kossuth Ferenchez:

— Különös, hogy a magyarok azon a címen kérik a mi rokonszenvedőket, hogy veszélyben forog az alkotmányuk. Hiszen maguk veszélyeztetik. Eszembe jut az a francia ember, aki meggyilkolta az atyját és az anyját s az esküdtek előtt azt hozta fel enyhítő körülményül, hogy — árva.

Mi csakugyan meg akarjuk hatni a világot árvaságunkkal, mikor magunk tettük magunkat árvákká. Vagy nem csodálatos-e, hogy olyan harcban, melynek célját pontosan megállapítani a koalíció sem tudja, már nemcsak a mulat és a jelent áldozzuk fel, de a jövőt is prédául kezdjük? Ime, áll a harc. Tudjuk, micsoda rombolásokat okozott és okoz még mindig. De tudtuk azt is, hogy ez az ország elég erős sebeinek kiheverésére. Egy pár esztendő — Kossuth szerint egy pár évtized — és kiheverhetjük a most szenvedett sebeiket. De most egyszerre jelek mutatják, hogy a koalíció a jövő tőkéjéhez is hozzá akar nyulni s el akarja prédálni azt is, amihez ennek a generációnak jussa sincsen. Egyes megyékben a nemzeti ellentállás anyagi erősítése érdekében huszonöt

százalékos pótdatot akar a koalíció kivetni azzal a megjegyzéssel, hogy később ezt majd betudják az állami adókba. Ez tehát azt jelenti, hogy a koalíció az állam jövőndő jövedelmei terhére szervezi akcióját. Elpredálja jövő idők kulturális, gazdasági és szociális szükségleteinek fedezetét olyan harcra, melynek célját se tudja megmondani.

Ez a legvadabb könnyelműség az állammal szemben. De van ennek az akciónak olyan vonatkozása is, mely nem könnyelműség, hanem egyszerűen cinizmus és gyalázatosság. Mert a pótdatokat ki fizeti? A nép. De hiszen a harc a nép ellen is folyik, tőle akarják megtagadni az emberjogokat! A hadiköltségeket tehát attól előlegezik, akit a harcban meg akarnak fojtani. Nem a harcoló gatlér urak rakják össze érdekeik védelmére az anyagi eszközöket, pedig tőlük telnek, hanem megpótadóztatják azt a népet, mely szegény, mely terheket nem bír, mely kivándorlásra gondol s mely jogait hiába kéri és keresi. S mikor a koalíció ilyen cinikus lépésre készül, még azt meri remélni, hogy a nép ebben hazafias akciót lesz hajlandó látni, s hogy a delikvens még meg is fogja köszönni a hurkot, melyet az ő pénzén vásároltak megfojtására.

De hisszük, hogy a koalíció keserves tapasztalást fog szerezni. Könnyű volt az embereket arra kapacitálni, amire ugyanis meg volt nagy szegénységükben a hajlandóságuk, hogy ugyanis adókat ne fizessenek, de nehéz lesz ugyanezeket a polgárokat arra bírnia, hogy az ügyvédi irodák reklámköltségeit ők fizessék. A nemadózás terén lehettek a koalíciónak sikerei, de a pótdadó terén keserves kudarcban lesz része. Persze meg is érdemli. L. L.

A torontali tüdővészellenes egyesület.

— január 12.

A tüdővészellenes mozgalom egyre nagyobb hullámokat ver s a társadalomnak küzdelmét e szörnyű betegség ellen minden tekintetben érteni lehet és támogatni kell.

A „Közegészségügyi Kalauz” januári száma ismerteti dr. Plechl Szilárd vármegyei főorvos tollából a torontali tüdővészellenes egyesületet.

Az ismertetés, melyet Plechl dr. a legutóbbi szegedi orvosi vándorgyűlésen is elmondott, a következő:

Midőn „A torontalmegyei tüdővészellenes egyesület ismertetése” címe alatt figyelmüket igénybe veszem, — tulajdonképeni célom, a tüdővészszak gyógyítása és a tüdővész prophylaxisa tekintetében — habár önök által jól ismert jelenlegi álláspontot azért ismételnem, hogy böles hozzájárulásukkal a problema megoldásához ez alkalommal is járuljunk, mert hogy megoldva nincsen, az kétséget nem szenved.

Előszórolandók tehát először a németországi és az ezek mintájára egyebütt felépült és berendezett szanatóriumok, másodsor a franciaországi dispensairek, harmadsor az angolok és amerikaiak, nevezetesen London és New-Yorknak radikális bacillusirtási eljárása és negyedsor az alkoholizmus, mint a tüdővész elősegítője elleni küzdelem.

Bizonyára mindmennyi áldásos intézkedés, melyek egymás mellett, egymást támogatva és folytonosan működve teljes ideális sikerre vezethetnek.

Miután azonban eddig szervesen össze nem forrtak és egyrészt, hogy jogászai műszóval jellemzem, a speciális, másika pedig a generális prevenció elvét követi — a részletezést igazoltnak veszem.

A szanatóriumok hebizonyították, hogy a tüdővész betegnél jó viszonyok között, fegyelem, célszerű táplálkozás és az orvosi tudományok speciális fegyvereivel, egészséget, munkabíróságot, tehát társadalmi értékét vi szanyszerhet.

Sajnos azonban, hogy működésük a sokaságra ki nem terjedhet. A szanatóriumok teljes méltánylásával olesőbb expediensről kellett gondoskodni és így keletkeztek 1900 óta a dispensairek, ezekben a betegek nem helyeztetnek el

A „TORONTAL” tárcája.

A Hannover-huszárok új ezredese.

— Adatok Kiss Ernő élettörténetéhez. —

Közi: Hegedűs János.

— A „Torontál” eredeti tárcája. —

A „Hannover” huszárezredet még el sem hagyta parancsnoka, már is szállt a kőszá hir, hogy az új parancsnok a magyar „Darius” lesz. Ittebe, Elemér, Bégaszentgyörgy, Ernészfalva és Szarc: a ura: ittebei és eleméri Kiss Ernő, aki a Vilmos-huszároknál volt alezredes.

A tiszték úgy, mint a legénység megörültek a hírek; katonás fohászszal foyamodtak az égi és földi legfőbb kommandanshoz, hogy ha már szolgálni kell, Kiss Ernő alatt szolgáljanak.

Tündérmesékbe illő dolgokat tudtak a tiszték az új parancsnok bőkezűségéről, fényűzéséről, estélyeiről, mulatságairól, baráti szeretetéről; a legénységi szobákban a személyi bátorságáról, fényes fegyverzetéről, szép és nagyértékű lovaról, leereszkedő nyájas szivjóságáról folyt a mese nap-nap után...

Ki hozta, ki vette a hirt, senki sem tudta; egy sem látta; szemielőtől egy sem hallotta; mégis mindenki mint szent írást hitte!

Nem látták, nem hallották soha és már is szerette az egész ezred. Pedig az ezred akkor szerteszt fektűt.

Ujjécs, Zombolya, Párdány, Nagyikinda, Melence stb. mindegyik község egy-egy őrállomása volt a Hannover-huszároknak.

Jó jel, mikor valakit még nem ismernek, nem láttak: már is rajongó szeretettel vesznek körül.

A hir valónak bizonyult! Ernest Ágost, a Hannoverek királya, mint a 2. számú huszárezred tulajdonosa, a parancsnoki állásra ittebei és eleméri Kiss Ernő Vilmos-huszar ezredbeli alezredest prezentálta és a jószágos fejedelem, a magyarok apostoli királya V. Ferdinánd, ezredessé előleptette, ki is nevezte a Hannover-huszárok parancsnokává.

Nem látott még Ujjécs olyan dárídót, a minőt az 1842. évi Szent Iván havában a Hannover-huszárok tisztikara rendezett a „Ferenc” utcában volt „Ven batar” vendéglőben.

Temesvári szépségek táncolták a hopsz polkát „cigány”!! muzsika mellett, míg a jó sváb legények és leányok a magyar huszárokkal vegyest a templom előtti téren jartak a „mariogatóst.”

— Ha már a hírére így vigadnak, jegyezte meg az ezred agg plebanosa, mi lesz akkor, ha it is lesz a daria.

— Megátja! revrendissime, született tohai Forster Elmóné a legszejdigabb huszárfőhadnagy, aki csak valaha a Hannovereknél volt.

— Apaga Satanas! válaszolt az agg lelki gondozó, nem kívánlak látni benneteket te... te... a hétéfű sarkányok turuc maradekai.

Az ezredes rövid napra reá, hogy kinevezték, azonnal intézkedik, hogy Ujjécsre jőjön.

Várták. Temesvárról jött fényes nagyuri kísérettel, melyben katonák és „civil”-ek vegyesen valának, de mert hire ment, hogy ezredes fényesen fogadja, sokan elkísérték őt. Meg a József császár idejéből híressé vált temesvári szépek is képviselve voltak a kíséretben, üveges hintókban.

Kora reggel volt, mikor a temesvári országúton vágatva jön Ujjécs felé a kiküldött őrszem, jelentve, hogy a parancsnok már közeledik.

Megszólalt erre az ezredkürtös. Egy-két perc s a Dinyas felé néző nagy „mezősegen robogva állanak fel az eskadronok és szigorú „hapták”-ban „vigyáznak”.

Rövid pár perc, riad a kürt, repül a ló a Hannover-huszárezred vezető tisztjével és a harmadik dülő nyomán találja a szintén vágatva érkező parancsnokot.

Szemképraztató látvány volt e pillanat még a kíséretre is. A parancsnok a pápai Krisztus-rend diszgyenruhájában volt. Bitor vörös kabátja

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testvélyt, megszünteti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számarköhögés, skrofulozis, influenza

eilen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mínt hogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc).

„Roche”

Kapható orvosi rendelre a gyógyszerárakban. — Ára üvegenként 4.— korona.

és csak járólág kezelteknek, megvizsgáltatnak orvosszerekkel, hussal ellátatnak, a lajstromozott betegek révén a puhatólak lakásaikon és családjaikban eszközöztetik, ki lesznek oktatva, miként védekeznek a család többi tagja és környezete, — a lakásviszonyokon tisztaság, meszelés, fertőtlenítés, rendszeres szellőztetés által segítetik.

Az eiküönítés lehetősége szerint végrehatják — szóval a dispensairek tüdővész ellenes iskolák — a kiadások aránylag csekélyek, példának említem a lilei dispensairet, melyben és mely által 1903-ban naponta 120 beteg gondoztatott és hetenként 55 lakás sterilizáltatott, — a kiadás csak 30 000 frankot tett ki. Átérve az angol és amerikai védekezésre, látjuk, hogy ezek a generális prevencio elve szerint kétértelműen a Koch-féle bacillus irtására irányulnak. A tüdővész gócait, a fertőzött, egészségtelen házakat, sőt városrészeket lerombolják, hogy helyükbe egészséges lakások műhelyek épüljenek. Londonban már 50 év óta ekként eljárva, a tüdővész halálozási száma felére apadt.

Biztosra veszem, hogy nálunk is akárhány fertőzött ház van, melyeknek demolírozása nagyon szükséges volna. Az alkoholizmus elleni küzdelem a dispensairek által képviselt higienikus iskolák feladata, hol bizonyára hirdetni fogják, hogy az alkoholizmus okozta — hogy mást ne említek — permanens hörgi, gége és garathurut mily kedvező telepa a tüdővész bacillusának!

A különféle küzdelemigénytelen pár szóval előadva, megyei tüdővész ellenes egyesületünket ismertetem: Orvosi szövetségünk kezdeményezésére és jóváhagyott alapszabályaink alapján f. é. május hó 28-án megalakultunk, az egyetbe való belépésre a felhívásokat szétküldöttük, alapító tag fizet 100, rendszeres tag évi 2 koronát és má már biztosan számítunk évi 4000 korona bevételre, mely pénzzel az ősz folyamán a nagybecskerei dispensairet megnyitjuk. Alapszabályaink néhány példányát az érdeklődők között való kiosztás végett elhoztam.

Azon óhajjal zárom be szavaimat, hogy számbavéve a nagyközönségnek a tüdővéstől való igazolt rettegését, mely félelme azonban nincsen arányban a védekező intézményeknek nyújtandó anyagi támogatásával és számbavéve különösen azt, hogy a tüdővészellenes küzdelemnek a törvényhozás útján leendő nagyszabású szervezésére jó idő még kevés kitatása van társadalmunknak: minél több a miénkhez hasonló tüdővészellenes egyesületet szervezzünk. A csekély tagsági díjjal bevonhatjuk az egész társadalmat a védekezésbe. Így érkejük el azt, a mi nek már nagyon eljött az ideje, hogy t. i. minden tüdőbetegket elveinknek már a baj kezdetén megnyerjünk és őt, családját, környezetét és végcéljában az összletet csapástól megóvjal-mazzuk.

A kassai püspök visszavonulása. A kassai püspök visszavonulása ügyében a lapokban megjelent különböző hírek és az azokhoz fűzött kombinációk, mint illetékes helyről értesülünk, helyreigazításra szorulnak. A valóság az, hogy Bubics Zsigmond püspök előrehaladott koránál

hímet arany tölgylevelekkel ékítve, gallérja és hajtokái fehér posztóból. Nadrágja fehér, kétujnyi (4 cm) széles arany szegélyvel. Kalapja fehér tollakkal és arany bojtjal díszítve, hátán Hannover-huszárzredének ragyogó fehér köpenyegé a Krisztus-rend engedte arany díszítéssel. Sötét pejtélvér arabs kancsájának színe — és a ló ragyogó szerszáma csak növelte a színhatást.

Rövid jelentés és repülnek az ezred elé, utónak a kíséret, ki lovon, ki kocsin...

Tisztelegés. Tisztek sorakozása, bemutatkozás... és ekkor egy meglepetés: rázendített Bunkó Feri a „Rákóczy sralmára”!

Az új parancsnok láthatóan meg van hatva! Kedvelt cigánya... legkedvesebb magyar dala, itt Újpecsen... több mint, amit lehetett... Körülnéz kérdőleg s arca egy reg látott jóbarát arcán pihen meg: gróf Eszterházy Sándorén, a déceg huszárkapitányén. Ennek mosolya elárulja, hogy az ezredes arca mit kért. Csak a szemek beszéltek, a két férfi egymáshoz ugrat s hevesen kezét szorítanak...

Az ezred ezután elvonul a szép nagy térségen s felharsan a dal:

Huszár vagyok, lelkem, babám,
Az is maradok,
Szemed színű dolmányomon
Fehér) gomb ragyog;
Uccu peng a sarkantyum,
Csek ly gondom, semmi bűm,
Csak úgy vigadok!

Az ezredesnek és vendégseregének pedig a temesvári redoutba szolt akkor este a Bunkó Feri bandája...

Igy mesélte ezt nekem Lilla néni, Szabó Pepi bácsinak még 80 éves korában is szép felesége.

*) Igy csak a Hannoverek dalolták! mert az eredeti szöveg szerint sárga gomb van írva.

fogva saját elhatározásából kíván úgy az egyházmegye kormányzatától, mint a püspökségi javadalom kezelésétől visszalépni s a jelzett teendőket Fischer Colbric Agoston dr. utódlási joggal bíró segédpüspökre kívánna átruházni. Önként értetik, hogy a teendők ezen átruházása mellett is Bubics Zsigmondnak mint a püspökség birtalójának közzogi helyzete változatlan nem szenved.

HIREK

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/6 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2-től 1/4-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délelő gőzfürdő. A kád fürdő egész nap nyitva marad.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület olvasóhelyisége (Váraljai-utca 9. sz.). Nyitva mindennap délután 5 órától este 10-ig, vasár- és ünnepnapokon délután 2 órától este 10-ig.

Február 12. Közig. bizottság ülése.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Makoldy Sándor vesei állami főreáliskolai helyettes tanárt ideiglenes minőségű rendes középiskolai tanárrá nevezte ki.

— **Pekár Gyula Nagybecskereken.** Pekár Gyula, aki a szombati kultur-estélyen tudvalevőleg felolvasást tart, holnap reggel érkezik Nagybecskerekre. Jelenléte alkalmából dr. Vinczehidy Ernő m. főjegyző, a kultur-egyesület igazgatója, Pekár tiszteletére holnap délután 2 órakor ebédet ad, amelyre hivatalosak társaságunk kitünőségei és a kultúregyesület vezetőfőfői.

— **Az 1906. évi sorozások.** Bihar Ferenc honvédelmi miniszter leiratot intézett a törvényhatóságokhoz, amelyben elrendeli, hogy az állandó sorozó-bizottságok a fősorozás céljából legyenek állandóan készenlétben és pedig 1906. április 3., május 5., május 22–23., június 5., augusztus 6., október 12. és december 5-ik napján. Ha a politikai válság következtében a magyar honosságú katonakötelesek sorozását ezekben az időközökben nem lehetne megtartani, egy a miniszteri rendelet szerint a bizottságok csakis osztrák honosságú hadköteleseket, azonkívül honvédpóttartalékosokat sorozhatnak.

— **A vármegyei főjegyző nevenapja.** A mai Ernő napja alkalmából dr. Vinczehidy Ernő megyei főjegyzőt nagyszámmal keresték föl vendégszerető házában tisztviselőtársai, barátai, ismerősei és tisztelői, kik elhalmozták legjobb kívánságaikkal a köztisztviselőt és közszeretőt álló főjegyzőt.

Külön tisztelgett nála a Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület vezetősége, a melynek nevében Knyaskó Lajos köszöntötte Vinczehidyt, mint az egyesület lelkes és buzgó igazgatóját.

— **Ösztöndíj pályázat.** A polgárosított magyar határvidékek tanu mányi alapiából rendszeresített ösztöndíjalomások közül az 1905/6 tanév kezdetétől a következők töltődtek be: 1. Egy 600 koronás állomás tudományegyetemi hallgatók részére. 2. Egy 600 koronás állomás budapesti műegyetemi hallgatók részére. 3. Egy 600 koronás állomás selmechányai bányászati és erdészeti akadémiái hallgatók részére. 4. Három 240 koronás állomás bármely középiskolai tanuló részére. 5. Két 200 koronás állomás bármely középiskolai tanuló részére. Ezen ösztöndíjakra első sorban a polgárosított magyar határvidékek kötelekebe tartozott szegénysorsu szülők gyermekei, másodsorban pedig ama szegénysorsu tanulók tarthatnak igényt, kik a polgárosított magyar határvidéki községek valamelyikének illetőségéhez tartoznak, tanulmányuk tekintetében pedig az említett tanintézetek valamelyikébe járnak s ott jeles vagy legalább jó előmenetelt és jó erkölcsi magaviseletet tanusítanak. Az ezen ösztöndíjakat elnyerni óhajtok kötelesek a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterhez címzendő kérvényüket indexszal, illetve a lefolyt tanévben nyert iskolai bizonyítvánnyal, továbbá szegénységüket s azon körülményt tanusító hatóságú igazolvánnyal, mely szerint szüleik a polgárosított magyar határvidékek kötelekebe tartoztak, avagy tényleg ott községi illetőséggel bírnak, felszerelni, s azt legkésőbb az 1906. évi február hó 10-ig azon tanintézet hatóságának benyújtani, melynél tanulmányaikat folytatják. A középiskolai tanári testület a kérvényeket az 1906. évi február hó 20-ig a tankerületi főigazgatókhoz, illetőleg felekezeti főhatóságukhoz terjesztik fel; a tankerületi főigazgatók, valamint az egyetemek e részbeni felterjesztésüket 1906. évi február hó 28-ig fogják megtenni. Ezen határnap lefolyta után vagy közvetlenül a miniszterhez beérkező folyamodványok figyelembe nem vétetnek.

— **Kiss Ernő szobra.** A nagybecskerek „Kossuth-szobor” bizottság legutóbb tartott ülésében elhatározta, hogy az ezen szoborra eddig begyűlt 216 kor. 54 filléri összegét s ennek időközli kamatait a Kiss Ernő szoborra adja át. Együttal felhívja ezúton mindazon adakozóit, kik a Kossuth-szoborra adakoztak, hogy azon esetre, ha a bizottság eme határozatához hozzá nem járulnának és adományaikat visszakövetelnék, ezt a Kossuth szobor-bizottság elnöke, dr. Nagy Dezső ügyvéd urnak 1906. március 14-ig bezárólag jelentésék be. — Dr. Nagy Dezső ügyvéd ur gyűjtött a Kiss Ernő szoborra 12 korona 40 fillért, melyet a szobor-bizottságnak rendelkezésére bocsátott. A szobor-bizottság ezúton mond köszönetet az adakozók és gyűjtőknek.

— **Az iparsó ára.** A m. kir. pénzügyminiszterium a denaturált iparsó árát 1906. évre következőképp állapította meg és pedig: tiszta iparsóra nézve 100 mm. alui mennyiségben mm.-kint 2 kor. 77 fillér, 100 métermázsától kezdve mm.-kint 2 kor. 40 fillér, tisztátalan iparsóra nézve 100 mm. alui mennyiségben mm.-kint 2 kor. 37 fillér és 100 mázsától kezdve mm.-kint 2 koronával, mely arhoz azonban a szigetkamaraiban telepen még 18 fillér métermázsánkénti szállítási díj hozzászámolandó. Erről a temesvári kereskedelmi és iparkamara az érdeklő iparosokat és gyári vállalatokat azzal értesíti, hogy iparsó-zükségletük beszerzése végett a Magyar Kereskedelmi Rézvénytársasághoz, mint a m. kir. sójővedék vezérigénykötséghez Budapesten (Váci körút 32.) forduljanak, mely az egész ügyet a legrövidebb idő alatt minden közvetítési díj nélkül elvégzi, a szükséges kaucióról gondoskodik és az iparsót a leggyorsabban el is szállítja. A kaució után az iparos csak a csekély évi 4%-nyi díjat tartozik fizetni. A Magyar Kereskedelmi Rézvénytársasághoz intézendő bélégmentes megrendelő levélben az egész évi szükséglet jelölendő meg; ha azonban az iparos külön elhelyezési kamara tartását és a pénzügyi ellenőrzést ki akarja kerülni, úgy említsen fel megrendelési levelében, hogy évi szükségletét 50 kilogrammos részletküldeményekben kívánja beszerezni. Ezen mennyiséghez nem szükséges külön elhelyezési kamara és az bárhol tartható. Iparos minden oly iparos beszerezhet, ki üzemében nemcsak ipari cikkei előállításánál ső felhasználásra van utalva, hanem készítményének konzerválása és hűtéséhez vagy más eféle célhoz sora szükséges van.

— **Nyilvános nyugtázás.** Alantírott elismerem, hogy a Kossuth szobor-bizottságtól és dr. Nagy Dezső urtól — Hegdűs János ur utján — átvettem két darab takarékpénztári könyvet, melyek egyike szerint 216 kor 54 fillér, másika szerint 12 kor. 40 fillér kezeltek a nagybecskerei takaré- és előlegegyetnél. Nagybecskerek, 1906. január hó 12-én. Steintzer Géza.

— **Japán és orosz nő Temesvárott.** Az orsovai főszoigabiróság tegnapi két érdekes betegét szállított a temesvári közkórházba. Az egyik orosz nő Cottleff Constanza, egy orosz katonatiszt özvegye, a másik egy Tipp-Yamina-Ju Lau nevű japán asszonyka. Az előbbi férjével együtt ottjárt a mandzsuriai harcúterén, ahol férje a liajngi ütközetben megsebesült és meg is halt. Egy ideig férje halála után még a harcúterén maradt betegápolónőnek, a háboru befejeztével pedig egy angol hajón atjött Európába, s Romániában szállott partra a japán asszonnyal együtt. Leírhatatlan nyomorban kóboroltak végig Románián, míg végre minden erejüket elvesztve, eljutottak Orsovára. A főszoigabiróság a kiéhezett, elesigazott asszonyokat ideszállította a városi közkórházba, ahol gondos ápolásban részesülnek. Az orosz nő művelt asszony s anyanyelvén kívül beszél még németül és franciául. Most könyöradományokat gyűjtenek számukra.

— **Köszönet.** A gör. kel. vallásuk karácsony második napján a helybeli színházban megtartott műkedvelői szini előadás tiszta jövedelméből a rendező szerb ifjuság husz koronát az „Iskolagyermekbarát-egylet” elnökségének adott át egyleti célokra. Ezen nemis adományt ezúton köszöni meg az elnökség.

— **Vásár engedélyezés.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter megengedte, hogy Torontálvármegye területéhez tartozó Szerbneuzina községben minden év június hó 15-én helypénzszedéssel egybekötött országos kirakó és állatvásár, továbbá minden hét szerdai napján állatfelhajtás nélküli helypénzszedéssel egybekötött betivasár tartásék.

— **Rablóvilág Temesben.** Temes megye déli részén az utóbbi időben majdnem minden héten fordulnak elő rablások és gyilkosságok. Két héttel ezelőtt Bojer Sebők révanjfalusi községi őrt reggel a község egyik felreosó utcájában halva találták. A csendőrség megállapította, hogy az éjjeli őrt szolgálata teljesítése közben egyik társa, aki a vidéket rettegésben tartó rablókkal összeköttetésben állott, orozva agyonlőtte. A

gyilkost Cserban Szilárd éjjeli őr személyében a csendőrség letartóztatta. A fenti esemény után néhány napra Bogdanov Péter révaujalusi legényt a község utcáján orozva agyonlőtték. A meggyilkolt legény este 6 óra tájban munkájából tartott hazafelé. Midőn egy türes háztelek előtt elhaladt, lövés dördült el s utána Bogdanov összeesett és rögtön meghalt. A csendőrség több súlyos gyanu alapján eddig több embert letartóztatott.

— **Gépészek vizsgálja.** A gőzgépezetők és gőzkazánfűtők vizsgálata a Temesvárott szervezett bizottság által 1906. évi január hó 14-én reggel 8 órakor a m. kir. államvasutak műhelyépületében fog megtartatni. A vonatkozó, szabályszerűen felszerelt kérvények a m. kir. iparfelügyelőséghez Temesvár (Józsefváros, Küttl-tér 2. sz.) címre, legkésőbb a megelőző napon nyújtandók be.

— **Összet porták a csikók.** Mint Mokriából jelentik, a minisp Grágyin Obrád odaváló gazdának két fiatal csikója nyargalászás közben Mirkov Toma 3 éves Bojana nevű kisleányát, aki az utcán játszott, összetiporta. A kis leány a fején és mellén szenvedett súlyos sérüléseket.

Mulatság.

Farsangi naptár.

1906. január 13. A Torontálmegyei Közművelődési Egyesület estélye.
27. A szerb egyházi dalárda beszédje.
1906. febr. 1. Burestély a kaszinóban.
3. Az izr. nőegylet jelmezestélye.
10. A felső keresk. iskola Jókai-estélye.
24. A jótékony nőegylet estélye.

A kulturestély.

Kevés farsangi est kelt olyan várakozást és érdeklődést, mint a Torontálmegyei Magyar Közművelődési egyesület holnapi kultur-estélye, a melylyel az egyesület kulturális működését erre a tere is kiterjesztve, a vármegye közönségének a legmagasabb szinten álló kulturális és művészi élvezetet igyekszik nyújtani.

Az egész város közönsége készül a holnapi estélyre, sőt a vármegye számos helyéről jönnek el sokan Nagybecskerekre, hogy jelen lehessenek az érdekes estélyen.

És ez az érdeklődés érthető is, mert olyan országos nevű kiváló íróember, mint Pekár Gyulának felolvasása, önmagában is olyan fénypontja egy estélynek, amely méltán megérdemli a kulturegyesület vezetőségének ez irányban folytatott buzgalmaért a közönség elismerését.

Itt meg kell említenünk, hogy az estély egyik szereplője gróf Z. Bardi Gabi váratlan lemondása miatt az estély műsora változást szenvedett. Hogy e változás nem az egyesület vezetőségén múlt, arról az estély rendező-bizottsága eljárásának igazolására a következő írásos dokumentumokat adja ki, melyeket Bardi Gabi intézett a rendezőséghez.

Z. Bardi Gabi Budapestén január első napjaiban a kulturegyesület nála járt vezetőinek készséggel lekötötte magát a január 13-iki kultur-estélyre. Azután január 7-ikén kelt levelében a következőket írja:

„Hogy mit fogok énekelni? Nos hát a Cigánybáró Saffi dalát, utána egy kis francia pasztordalt, a címe: „Maman dites moi“ s azután magyar dalokat ráadásul, ha nem lesz sok — jó?”

Tovább azt írja, hogy kedd, szerda, csütörtökön egy régi ígéretet beváltva Székelyudvarhelyen játszik s utbaigazítást kér Becskerekre utazására nézve. Végül így fejezi be a levelét: „A földolog, hogy az este ott legyek, ugye? S ez meg is lesz.”

A rendezőség ilyenformán nyugodtan tette meg a további intézkedéseket, amikor január 10-ikén a következő sürgőnyt küldte Bardi:

„Rémes helyzet, jegyek eladva, pörrel fenyegetnek, talán vasárnapra halaszthatom. Drótvalaszt Bardi.”

Távirati sürgetésre újabb válasz: „Szombaton játszanom kell. Kusza összekötetés miatt jönnöm lehetetlen. Bardi.”
Egy újabb távirat váltásra végül az a válasz jött:

„Kétségbe vagyok esve. Innen nem engednek. Bocssánnak meg, legközelebb helyrehozom hibámat. Bardi.”

Ilyen körülmények közt a rendezőségnek Bardiól le kellett az utolsó percben mondani, de egyben azonnal gondoskodott arról, hogy Bardi egy másik elsőrangú művésznőnek pótolja, akivel a műsor színvonala még inkább emelkedik. A rendező-bizottság most ez irányban tárgyal s az eredményt még holnap délelőtt külön közölni fogja a közönséggel.

TÁVIRATOK

A helyzet.

Fejérváry a királynál.

Budapest, január 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, Fejérváry Géza báró miniszterelnököt a király ma délelőtt 10 órakor külön kihallgatáson fogadta. Fejérváry déli 12 óráig volt a királynál s hir szerint a kibontakozásról észlelt tapasztalatairól tett jelentést. A jelentést a király kegyesen fogadta s megbízta a miniszterelnököt, hogy minden intézkedést megtegyen a rend és a törvényisztelet helyreállítására. A miniszterelnök délután 3 órakor visszautazott Budapestre.

A királyi kihallgatások.

Budapest, január 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Illetékes helyről jelentik, hogy a miniszterelnök ismételt kihallgatásai teljesen megfelelnek a helyzet komolyságának s amaz elhatározások fontosságának, amelyek előtt az illetékes tényezők állanak. Közel egy hónapja, hogy a miniszterelnök a felség előtt kihallgatáson nem jelenhetett meg. Ez idő alatt oly bőséges anyag gyűlt egybe, hogy egyszeri kihallgatás során nem volt elintézhető; ez okból kellett a miniszterelnöknek tegnap ismételt megjelennie a felség előtt. A tegnapi kihallgatás jellege azonban még mindig csupán a jelentéstételre szorítkozott. A kihallgatáson még nem állott be oly helyzet, amely a határozathozatalt vagy a döntést lehetségessé tette volna; ennek következtében a miniszterelnök még a mai napot is Bécsben töltötte s újabb audiencián jelent meg a királynál.

Lukács László békeakciója.

Budapest, január 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Lukács László akciójára nézve az ellenkező hírekkel szemben azt jelenti a P. Lloyd, hogy Lukács a koalíció kormányvállalására nem a status quo alapján törekedett. Ugyane forrás cáfolja azt is, hogy a koalícióból Kossuth, Andrássy és Apponyi megállapították volna a béketárgyalásokra szánt alapot s erről értesítették Lukács Lászlót, aki viszont jelentést tett a királynak. Pozitív tény, hogy Lukács László értesítést a koalíció e három vezetőitől nem kapott s hogy ennek folytán oka sem volt arra, hogy a felségnek bármilyen írásbeli előterjesztést is tegyen.

A nógrádi főispán beiktatása.

Budapest, január 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Balassagyarmatról sürgönyzik, ott ma volt Berchtold gróf főispán beiktatása. A főispán az esküt letette s Gyulassy aljegyzőt tb. főjegyzőnek kinevezte. Ezután a főispán a közgyűlést berekesztette.

Andrássy szereplése.

Budapest, január 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Politikai körökben határozottan beszélik, hogy Andrássy Gyula gróf tényleg terjesztett a király elé Goluchovszky utján egy memorandumot a kibontakozás érdekében s Andrássy, hir szerint, a jövő hét elején Bécsbe megy, hogy a memorandum sorsát megtudja.

Nász a német császári családban.

Budapest, január 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Berlinből táviratozzák: Eitel hercegnek, Vilmos császár fiának házassága Zsófia oldenburgi hercegnővel február 27-én lesz, amely napon üli meg Vilmos császár ezüstmenyegzőjét.

A szerb-bolgár vámuniót elejtették.

Budapest, január 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből jelentik, a szerb kormány bécsi képviselője hivatalosan kijelentette, hogy a szerb kormány elejtette a Bulgáriával való vámuniót. A belgrádi kormány hivatalosan is értesítette erről a bolgár kormányt.

A kassai püspök műkincsei.

Budapest, január 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Nagy feltűnést kelt az a hir, hogy Bubi cs Zsigmond kassai püspök százezer korona értékű püspöki műkincset ládába rakatott és elszállíttatott. A műkincseket egy Hajnóczy nevű fiatalember vitette el s Kassán azt hitték, hogy a püspök tudtával történik a dolog. Kint azonban, hogy a püspök semmit sem tudott erről s ő maga lepődött meg legjobban, a mikor a dolgot meghallotta. A fővárosi rendőrség a ládákat a „Bristol” szálloda pincéjében megtalálta, de üresen. Kihallgatta azután az illető fiatalembert, aki azt állítja, hogy a műkincseket a püspök tudtával elszállította. A vizsgálat folyik.

Az orosz forrongás.

Budapest, január 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Odesszából jelentik, a szabasztopoli zendülők elleni pert január végén fogják tárgyalni. A külön e végből Kolosov vezérőrnagy elnöklété alatt alakított bizottság befejezte az előnyomozatot. Vád alá helyezik Schmidt hadnagyot, Veronkin hadnagyot és még egy harmadik Konstrovin nevű tisztet, továbbá 250 matrózt és 6 polgári egyént.

Határidő-üzlet.

Budapest, január 12. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén az árak változatlanok. Déli záratkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilisra)	17.22
Buza (1906. októberre)	16.86
Rozs (áprilisra)	14.10
Tengeri (májusra)	13.64
Zab (áprilisra)	14.46

Nyiltér.*

Ne vegyünk seiymet

mielőtt nem kért a mi szolid, gyönyörű fekete, fehér és színes újdonságainkból mintát.

Különlegességek: selyemszövetekben, társasági, menyasszonyi, ball és utcai ruhákra, valamint blúzokra és blézsekre méterenként 1.15 koronától 18 koronáig kaphatók.

Központban magánosoknak adjuk el a kiválasztott selyemszöveteket vám- és portamentesen házhoz szállítva.

Schweizer & Co., Luzern U/28 (Schweiz.)
Seidenstoff-Export — Königl. Hoflieferant

(24d—x.1)

* Az e rovat alatt közöltékként nem vállal felelősséget.

Mokrin község előljáróságától.

9433. szám 1905.

74—4.3

Árlejtési hirdetmény.

Mokrin község képviselőtestületének törvényhatóságilag jóváhagyott 104. kzgy. számú határozatával négy ártezi kutnak furása lett elrendelve.

Ezen kutak furására ezennel árlejtést hirdetünk, mely ez évi január hó 29-én délelőtt 8 órakor a község háza tanács-termében lesz megtartva.

A szükséges 2¹/₂ hüvelyk átmérőjű csöveket a község adja, vizszükséglet percenként 60—100 liter.

Az árlejtés csakis a képviselőtestületnek jóváhagyása után érvényes.

Vállalkozó díjai minden egyes kut átadása után lesznek fizetve.

Mokrin, 1906. évi január hó 8-án.

Az előljáróság.

Egy jókarban levő használt ruganyos koesi

(Steier-Wagen)

== megvételre kerestetik. ==

Cim a kiadóhivatalban.

(88—x.1)

Meghívó.

Az „Eleméri takaré-, előleg- és hitelszövetkezet“ t. c. tagjai ezennel tisztelettel meghívotnak **1906. évi február hó 2-án délután 2 órakor, a községi iskola-épület I. számú termében** tartandó

I. rendes közgyűlésre.**Tárgyak:**

1. Elnök ad hoc és két hitelesítő választása.
2. Az igazgatóság, a felügyelő-bizottság jelentése és a felmentvények megadása.
3. Egy igazgató választása az első igazgatói állásra.
4. A felügyelő-bizottság választása.
5. Az igazgatóság indítványa az évi nyereség elosztásáról.
6. Indítványok.*)

*) Azon részvényesek, kik a közgyűlésen személyesen meg nem jelenhetnek, más személy által részvénykönyvecskéikkel képviselhetik magukat.

Einladung.

Die p. t. Theilhaber der „Eleméerer Spar-, Vorschuss- und Credit-genossenschaft“ werden hiemit höflichst ersucht, zu der am **2. Februar 1906, Nachmittag 2 Uhr, im D.-Eleméerer Schulgebäude I. Klasse** abzuhaltenen

I. ordentl. Generalversammlung

zu erscheinen.

Gegenstände:

1. Wahl eines Präses ad hoc und zweier Protokolls-Authentikatoren.
2. Bericht der Direktion, des Aufsichtsrathes und Ertheilung des Absolutariums.
3. Wahl eines Direktors für die erste Direktorenstelle.
4. Wahl des Aufsichtsrathes.
5. Antrag der Direktion über die Vertheilung des Reingewinnes.
6. Anträge.*)

*) Jene Theilhaber, welche verhindert sind an der Generalversammlung persönlich theilzunehmen, können sich mit ihren Theilhaberbüchern durch eine andere Person vertreten lassen.

Az „Eleméri takaré-, előleg- és hitelszövetkezetnek“
z á r s z á m a d á s a

az 1905. üzletéről.

SCHLUSS-BILANZ

der „Eleméerer Spar-, Vorschuss- und Credit-Genossenschaft“
pro 1905.

Mérleg-számla — Bilanz-Conto.

1	Pénztári készlet — Cassa-Conto	— — — —	2225	47	1	Részvényfizetés-számla — Theilhaberbzahlungs-Conto	7389	40
2	Váltó-számla — Wechsel-Conto	— — — —	45439	—	2	Visszszámított váltó — Reescompte Wechsel	3020	—
					3	Alakulási költség maradvány — Beitrittstaxen-Überschuss	14	30
					4	Betét-számla — Einleger-Conto	36620	45
					5	Tiszta nyereség 1905. évre — Reingewinn pro 1905	620	32
			47664	47			47664	47

Nyereség- és veszteség-számla — Gewinn- und Verlust-Conto.

1	Betétkamatok-számla — Einlegerzinsen-Conto	— — — —	233	91	1	Váltókamatok-számla — Wechselzinsen-Conto	1674	58
2	Tőkekamat-adó — Capitalszinsensteuer	— — — —	23	39				
3	Tőkésített kamatok-számla — Capitalisirte Einlegerzinsen-Conto	— — — —	232	60				
4	Tőkésített kamatok-adó — Kapitalisirte Zinsensteuer	— — — —	23	26				
5	Visszszámított váltó-kamat — Reescomptirte Wechselzinsen	— — — —	41	84				
6	Fizetés-számla — Gehalt-Conto	— — — —	320	—				
7	Szolgafizetés-számla — Dienerlohn-Conto	— — — —	32	—				
8	Tiszteletdíj — Honorar	— — — —	59	60				
9	Költség-számla — Regie-Conto	— — — —	87	66				
10	Tiszta nyereség 1905. évre — Reingewinn pro 1905	— — — —	620	32				
			1674	58			1674	58

Az igazgatósági tanács indítványozza, az 1905. évi nyereséget mint tartalék-alap előírni.

Németelemér, 1905. évi december hó 31-én.

(77—1.1)

Unterreiner Miklós s. k.,
könyvelő.

Heinermann József s. k.,
pénztárnok.

Az igazgatóság:

Giljum Bálint s. k.   **Heib Mihály s. k.**   **Herold János s. k.**   **Glang Károly s. k.,**
vezető-igazgató.   **Bernáth Péter s. k.**

Storch Sebestyén s. k.   **Baskov Mladen s. k.**   **Izákov Ilia s. k.**   **Jung Mihály, s. k.**   **German József s. k.**   **Focht Ádám s. k.**

Jelen mérleget, valamint a nyereség- és veszteség-számlát a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítván és minden tekintetben helyesnek találtuk.

A felügyelő-bizottság:

Czene József s. k.   **Fandl Antal s. k.**   **Herold József s. k.**   **Storch Mátyás s. k.**